

TITLUL I

Dispoziții generale

Definiții

VECHEA REGLEMENTARE: Art. 17, art. 21, art. 25, art. 26, art. 41, art. 78, art. 100, art. 110, art. 120

Art. 1. – În înțelesul prezentului cod, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

1. *actul administrativ fiscal* – actul emis de organul fiscal în exercitarea atribuțiilor de administrare a impozitelor, taxelor și contribuțiilor sociale, pentru stabilirea unei situații individuale și în scopul de a produce efecte juridice față de cel căruia îi este adresat;
2. *administrarea creanțelor fiscale* – oricare din activitățile desfășurate de organele fiscale în legătură cu:
  - a) înregistrarea fiscală a contribuabililor/plătitorilor și a altor subiecte ale raporturilor juridice fiscale;
  - b) declararea, stabilirea, controlul și colectarea creanțelor fiscale;
  - c) soluționarea contestațiilor împotriva actelor administrative fiscale;
  - d) asistența/îndrumarea contribuabililor/plătitorilor, la cerere sau din oficiu;
  - e) aplicarea sancțiunilor în condițiile legii;
3. *analiza de risc* – activitatea efectuată de organul fiscal în scopul identificării riscurilor de neconformare în ceea ce privește îndeplinirea de către contribuabil/plătitor a obligațiilor prevăzute de legislația fiscală, de a le evalua, de a le gestiona, precum și de a le utiliza în scopul efectuării activităților de administrare fiscală;
4. *contribuabil* – orice persoană fizică, juridică sau orice altă entitate fără personalitate juridică ce datorează, conform legii, impozite, taxe și contribuții sociale;
5. *contribuție socială* – prelevare obligatorie realizată în baza legii, care are ca scop protecția persoanelor fizice obligate a se asigura împotriva anumitor riscuri sociale, în schimbul căreia aceste persoane beneficiază de drepturile acoperite de respectiva prelevare;
6. *control fiscal* – totalitatea activităților efectuate de organele fiscale pentru verificarea modului de îndeplinire de către contribuabil/plătitor a obligațiilor prevăzute de legislația fiscală și contabilă;
7. *creanță bugetară* – dreptul la încasarea oricărei sume care se cuvine bugetului general consolidat, reprezentând creanța bugetară principală și creanța bugetară accesorie;
8. *creanță bugetară principală* – dreptul la încasarea oricărei sume care se cuvine bugetului general consolidat, altele decât creanțele bugetare accesorii;
9. *creanță bugetară accesorie* – dreptul la încasarea dobânzilor, penalităților sau a altor asemenea sume, în baza legii, aferente unor creanțe bugetare principale;
10. *creanță fiscală* – dreptul la încasarea oricărei sume care se cuvine bugetului general consolidat, reprezentând creanța fiscală principală și creanța fiscală accesorie;
11. *creanță fiscală principală* – dreptul la perceperea impozitelor, taxelor și contribuțiilor sociale, precum și dreptul contribuabilului la restituirea sumelor plătite fără a fi datorate și la rambursarea sumelor cuvenite, în situațiile și condițiile prevăzute de lege;
12. *creanță fiscală accesorie* – dreptul la perceperea dobânzilor, penalităților sau majorărilor aferente unor creanțe fiscale principale, precum și dreptul contribuabilului de a primi dobânzi, în condițiile legii;
13. *creditor fiscal* – titularul unui drept de creanță fiscală;
14. *creditor bugetar* – titularul unui drept de creanță bugetară;
15. *debitor fiscal* – titularul unei obligații de plată corelativă unui drept de creanță fiscală;
16. *debitor bugetar* – titularul unei obligații de plată corelativă unui drept de creanță bugetară;
17. *declarație fiscală* – act întocmit de contribuabil/plătitor, în condițiile și situațiile prevăzute de lege, reprezentând declarația de impunere și declarația informativă;
18. *declarație de impunere* – actul întocmit de contribuabil/plătitor care se referă la:
  - a) impozitele, taxele și contribuțiile sociale datorate, în cazul în care, potrivit legii, obligația calculării acestora revine contribuabilului/plătitorului;

b) impozitele, taxele și contribuțiile sociale colectate, în cazul în care plătitorul are obligația de a calcula, de a reține și de a plăti sau, după caz, de a colecta și de a plăti impozitele, taxele și contribuțiile sociale;

c) bunurile și veniturile impozabile, precum și alte elemente ale bazei de impozitare, dacă legea prevede declararea acestora;

19. *declarație informativă* – actul întocmit de contribuabil/plătitor referitor la orice informații în legătură cu impozitele, taxele și contribuțiile sociale, bunurile și veniturile impozabile, dacă legea prevede declararea acestora, altele decât cele prevăzute la pct. 18;

20. *dobândă* – obligația fiscală accesorie reprezentând echivalentul prejudiciului creat titularului creanței fiscale principale ca urmare a neachitării la scadență de către debitor a obligațiilor fiscale principale;

21. *drepturi vamale* – drepturi de import și drepturi de export, astfel cum sunt definite de Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României, cu modificările și completările ulterioare;

22. *executor fiscal* – persoana din cadrul organului de executare cu atribuții de efectuare a executării silite;

23. *impozit* – prelevare obligatorie, indiferent de denumire, realizată în baza legii, fără contraprestație, în scopul satisfacerii necesităților de interes general;

24. *legislație fiscală* – totalitatea normelor prevăzute în actele normative referitoare la impozite, taxe, contribuții sociale, precum și la proceduri de administrare a acestora;

25. *legislație contabilă* – totalitatea normelor prevăzute în actele normative referitoare la organizarea și conducerea contabilității;

26. *majorare de întârziere* – obligația fiscală accesorie reprezentând echivalentul prejudiciului creat titularului creanței fiscale principale, precum și sancțiunea, ca urmare a neachitării la scadență, de către debitor, a obligațiilor fiscale principale;

27. *obligație fiscală* – obligația de plată a oricărei sume care se cuvine bugetului general consolidat, reprezentând obligația fiscală principală și obligația fiscală accesorie;

28. *obligație fiscală principală* – obligația de plată a impozitelor, taxelor și contribuțiilor sociale, precum și obligația organului fiscal de a restitui sumele încasate fără a fi datorate și de a rambursa sumele cuvenite, în situațiile și condițiile prevăzute de lege;

29. *obligație fiscală accesorie* – obligația de plată sau de restituire a dobânzilor, penalităților sau a majorărilor, aferente unor obligații fiscale principale;

30. *organ fiscal* – organul fiscal central, organul fiscal local, precum și alte instituții publice care administrează creanțe fiscale;

31. *organ fiscal central* – Agenția Națională de Administrare Fiscală, denumită în continuare A.N.A.F., prin structurile de specialitate cu atribuții de administrare a creanțelor fiscale, inclusiv unitățile subordonate A.N.A.F.;

32. *organ fiscal local* – structurile de specialitate din cadrul autorităților administrației publice locale cu atribuții de administrare a creanțelor fiscale;

33. *penalitate de întârziere* – obligația fiscală accesorie reprezentând sancțiunea pentru neachitarea la scadență de către debitor a obligațiilor fiscale principale;

34. *penalitate de nedeclarare* – obligația fiscală accesorie reprezentând sancțiunea pentru nedeclararea sau declararea incorectă, în declarații de impunere, a impozitelor, taxelor și contribuțiilor sociale;

35. *plătitor* – persoana care, în numele contribuabilului, conform legii, are obligația de a plăti sau de a reține și de a plăti ori de a colecta și plăti, după caz, impozite, taxe și contribuții sociale. Este plătitor și sediul secundar obligat, potrivit legii, să se înregistreze fiscal ca plătitor de salarii și de venituri asimilate salariilor;

36. *taxă* – prelevarea obligatorie, indiferent de denumire, realizată în baza legii, cu ocazia prestării unor servicii de către instituții sau autorități publice, fără existența unui echivalent între cuantumul taxei și valoarea serviciului;

37. *titlu de creanță fiscală* – actul prin care, potrivit legii, se stabilește și se individualizează creanța fiscală;

38. *titlu de creanță bugetară* – actul prin care, potrivit legii, se stabilește și se individualizează creanța bugetară;

39. *vector fiscal* – totalitatea tipurilor de obligații fiscale pentru care există obligații de declarare cu caracter permanent;

40. *date de identificare* – numele și prenumele în cazul persoanelor fizice sau denumirea în cazul persoanelor juridice și entităților fără personalitate juridică, domiciliul fiscal și codul de identificare fiscală.

COMENTARII ȘI NOTE

1. Acest articol, care nu exista în vechea reglementare, a colectat definițiile unor termeni utilizați în cuprinsul Codului de procedură fiscală anterior – OG nr. 92/2003 (ex. contribuabil, plătitor, act administrativ fiscal, organ fiscal, administrarea creanțelor fiscale, vector fiscal, dobândă, penalitate/majorare de întârziere etc.). De asemenea, au fost introduse definiții noi, cum sunt: *impozit, taxă, contribuție socială, creanță fiscală, control fiscal, date de identificare* etc. Unii termeni, precum *bugetul general consolidat*, nu sunt definiți, în timp ce pentru alți termeni comuni (ex.

legislație fiscală și legislație contabilă) nu s-ar justifica introducerea unor definiții. În unele cazuri, definițiile par să fie redundante (ex. *creanța fiscală și creanța bugetară, creditor fiscal și creditor bugetar, debitor fiscal și debitor bugetar*).

2. Din perspectiva tehnicii legislative și prin comparație cu structura altor legi, acest articol ar fi trebuit amplasat după obiectul și sfera de aplicare a Codului de procedură fiscală.

CAPITOLUL I

Domeniul de aplicare a Codului de procedură fiscală

Obiectul și sfera de aplicare a Codului de procedură fiscală

VECHEA REGLEMENTARE: Art. 1. Sfera de aplicare a Codului de procedură fiscală

Art. 2. – (1) Codul de procedură fiscală reglementează drepturile și obligațiile părților din raporturile juridice fiscale privind administrarea creanțelor fiscale datorate bugetului general consolidat, indiferent de autoritatea care le administrează, cu excepția cazului când prin lege se prevede altfel.

(2) În măsura în care prin lege specială nu se prevede altfel, prezentul cod se aplică și pentru:

a) administrarea drepturilor vamale;

b) administrarea redevențelor miniere, a redevențelor petroliere și a redevențelor rezultate din contracte de concesiune, arendă și alte contracte de exploatare eficientă a terenurilor cu destinație agricolă, încheiate de Agenția Domeniilor Statului;

c) alte creanțe bugetare care, potrivit legii, sunt asimilate creanțelor fiscale.

(3) În scopul aplicării alin. (2), drepturile vamale și redevențele sunt asimilate creanțelor fiscale.

(4) Prezentul cod nu se aplică pentru administrarea creanțelor bugetare rezultate din raporturile juridice contractuale, cu excepția celor prevăzute la alin. (2) lit. b).

LEGISLAȚIE ȘI JURISPRUDENȚĂ

- Regulamentul (UE) nr. 952/2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii (publicat în J.O. L 269 din 10 octombrie 2013 – în vigoare de la 1 mai 2016);
- Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice (publicată în M. Of. nr. 597 din 13 august 2002; cu modificările și completările ulterioare);
- Legea nr. 273/2006 privind finanțele publice locale (publicată în M. Of. nr. 618 din 18 iulie 2006; cu modificările și completările ulterioare);
- Legea nr. 188/2011 privind gestionarea taxelor colectate în cadrul aplicării politicii agricole comune și care fac parte din sistemul de finanțare al fondurilor europene pentru agricultură, precum și din sistemul resurselor proprii al Uniunii Europene (publicată în M. Of. nr. 763 din 28 octombrie 2011);
- OUG nr. 64/2009 privind gestionarea financiară a instrumentelor structurale și utilizarea acestora pentru obiectivul convergență (publicată în M. Of. nr. 413 din 17 iunie 2009; cu modificările și completările ulterioare);
- Dec. CCR nr. 217/2004 (publicată în M. Of. 538 din 16 iunie 2004); 824/2006 (publicată în M. Of. nr. 1020 din 21 decembrie 2006);
- Dec. ÎCCJ, s.c.a.f., nr. 5731/2009 (Competența materială. Recuperare ajutor de stat).

COMENTARII ȘI NOTE

1. La alin. (3) se stabilește că drepturile vamale și redevențele sunt asimilate creanțelor fiscale. Prin urmare, Codul de procedură fiscală reprezintă dreptul comun pentru aceste venituri ale bugetului de stat. Totuși, în domeniul vamal se

aplică direct prevederile Regulamentul UE de stabilire a Codului vamal al Uniunii, acesta completând dispozițiile Codului de procedură fiscală.

2. Bugetul general consolidat este un termen relativ nou, care și-a găsit consacrarea în Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice. Acest termen include, pe lângă bugetul de stat, bugetele locale, bugetul asigurărilor sociale de stat, fondul

național unic al asigurărilor sociale de sănătate, bugetul asigurărilor pentru șomaj, precum și fondurile speciale stabilite potrivit legii.

Raportul Codului de procedură fiscală cu alte acte normative

VECHEA REGLEMENTARE: Art. 2. *Raportul Codului de procedură fiscală cu alte acte normative*

Art. 3. – (1) Prezentul cod constituie procedura de drept comun pentru administrarea creanțelor prevăzute la art. 2.

(2) Unde prezentul cod nu dispune, se aplică prevederile Codului civil și ale Codului de procedură civilă, republicat, în măsura în care acestea pot fi aplicabile raporturilor dintre autorități publice și contribuabili/plătitori.

LEGISLAȚIE ȘI JURISPRUDENȚĂ

- *Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeană (Legea nr. 157/2005, publicată în M. Of. nr. 465 din 1 iunie 2005);*
- *Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată (M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011; cu modificările și completările ulterioare);*
- *Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată (M. Of. nr. 247 din 10 aprilie 2015; cu modificările și completările ulterioare);*
- *Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal (publicată în M. Of. nr. 688 din 10 septembrie 2015; cu modificările și completările ulterioare);*
- *Dec. CCR nr. 341/2009 (publicată în M. Of. nr. 262 din 22 aprilie 2009);*
- *Dec. ÎCCJ, s.c.a.f., nr. 3196/2009 (Principiul primordialității dreptului comunitar); 4615/2009 (Prioritatea normelor internaționale privind drepturile omului).*

COMENTARIU ȘI NOTE

1. Prin aderarea României la Uniunea Europeană, o parte dintre reglementările comunitare au devenit direct aplicabile în țara noastră. Prin urmare, prevederile art. 3 sunt modificate implicit de regulamentele comunitare cu aplicabilitate directă. Aceste modificări se referă, de exemplu, la constituirea și stingerea datoriei vamale (vezi Codul vamal comunitar).

2. Spre deosebire de vechea reglementare, Noul Cod se completează și cu prevederile Noului Cod civil, în măsura în care aceste prevederi sunt aplicabile raporturilor dintre autorități și contribuabili. Codul de procedură fiscală are caracter de lege specială față de dreptul comun reprezentat de

Codul de procedură civilă. Această situație nu exclude aplicarea priorității a unor legi speciale, precum Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, publicată în M. Of. nr. 1154 din 7 decembrie 2004 (vezi Anexa nr. 8). În doctrină s-au analizat implicațiile acestor acte normative în procedura fiscală (vezi D. Dascălu, C. Alexandru, *Explicațiile Codului de procedură fiscală*, Ed. Rosetti, pp. 75-76).

3. Art. 3 trebuie corelat și cu art. 342 – „Acte normative de aplicare” –, care stabilește regimul legislației secundare în domeniul procedurilor (reglementările date în aplicarea Codului de procedură fiscală).

CAPITOLUL II

Principii generale de conduită în administrarea creanțelor fiscale

Principiul legalității

Nou introdus

Art. 4. – (1) Creanțele fiscale și obligațiile corespunzătoare ale contribuabilului/plătitorului sunt cele prevăzute de lege.

(2) Procedura de administrare a creanțelor fiscale se desfășoară în conformitate cu dispozițiile legii. Organul fiscal are obligația de a asigura respectarea dispozițiilor legale privind realizarea drepturilor și obligațiilor contribuabilului/plătitorului sau ale altor persoane implicate în procedură.

COMENTARIU ȘI NOTE

1. Principiul legalității, reglementat de art. 4, este un principiu care derivă din dispozițiile constituționale.